

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Welke woorden komen bij je op als je denkt aan onze Heer Jezus Christus? Als je denkt aan zijn karakter, hoe hij met mensen omging? Genade, liefde, barmhartigheid, geduld, zachtmoedigheid misschien, troost, goedheid? Vandaag hebben we een schurend stukje evangelie met elkaar gelezen. We ontmoeten in Mattheüs 15 een Kanaänitische vrouw die zich tot Jezus richt. Van zachtmoedigheid of geduld is weinig sprake. Ze zoekt zijn nabijheid, zijn ontferming, maar tot drie keer toe wordt ze op een wel heel afstandelijke wijze afgewezen door Jezus. Dat koude, dat afstandelijke... we kunnen dat slecht rijmen met het beeld dat we dikwijls van Jezus hebben. En toch gebeurt er in dit verhaal van alles. Gods genade gaat open voor deze vrouw, maar daar gaat een hele worsteling aan vooraf.

Om te begrijpen waarom Jezus zo reageert is het belangrijk om naar de achtergrond van dit verhaal te kijken, naar de relaties die er bestonden tussen Joden en niet-Joden. Mattheüs vertelt in vers 21 dat Jezus uitwijkt naar het gebied van Tyrus en Sidon. Jezus, die zelf afkomstig is uit het 'Galilea der heidenen' trekt nog verder naar het noorden. Hij steekt een grens over. Want Tyrus lag in Syro-Fenicië; Libanon zouden we vandaag zeggen.

Daar ontmoet hij een Kanaänitische vrouw. Ze is dus een erfgename van het volk van Kanaän. Van oudsher staan Israël en Kanaän op gespannen voet met elkaar. Wie de boeken Jozua en Richteren eropna slaat, komt terecht in een wereld van strijd om land, strijd ook tegen afgodendienst. En juist deze Kanaänitische vrouw spreekt Jezus aan. Dat zij zich tot Jezus wendt, is geboren uit haar diepste nood. Ze spreek hem niet zachtjes aan. Nee, ze roept naar hem: 'heb medelijden met mij, Heer'. Want haar dochter wordt gekweld door een kwade geest. Ze vraagt om ontferming, compassie. En ze spreekt hem aan als Zoon van David. Ze heeft er blijkbaar weet van wie Jezus is: dat hij de Messias is, de Zoon van God.

Dat alleen al is opmerkelijk. Keer op keer zou Jezus in een strijd verwickeld raken met de Farizeeën en Schriftgeleerden omdat zij betwisten dat hij de Messias is. Maar deze vrouw erkent zonder aarzelen, zonder twijfelen wie hij is: Zoon van David, redder van Israël. Maar Jezus reageert niet eens. Met 'niet één woord', vertaalt de Statenvertaling, antwoordt Jezus haar. Geen woord. Het is een pijnlijke afwijzing, een akelige stilte.

En ook bij Jezus' leerlingen blijkt er van medeleven geen sprake te zijn. Ze sporen hem aan om de vrouw snel af te wimpelen. Stuur haar toch weg! Anders blijft ze naar ons roepen. Jezus stuurt haar niet weg, maar hij bevestigt de afwijzing wel: 'Ik ben alleen gezonden naar de verloren schapen van het volk Israël' (Matt 15:24).

Denk eens aan een moment waarop je je afgewezen hebt gevoeld. Wat heeft dat bij je opgeroepen? Aan gekwetstheid, een gevoel van isolatie, boosheid misschien ook?

Drie keer wordt ze afgewezen. En toch laat ze zich niet afschepen. Want haar vragen komen voort uit de nood van haar kind. Haar dochter wordt vreselijk geweld door een kwade geest. Wie een kind heeft dat psychisch lijdt, een kind dat een lijdensweg moet gaan omdat kwade krachten een normaal leven onmogelijk maken, begrijpt als geen ander het verdriet en de nood van deze moeder. De liefde tussen een moeder en haar kind is onverbreekelijk.

Hoe reageer je als je God nog hebt, als je hem zoekt in het gebed, maar alles blijft stil? Wat doe je dan? Ook Jezus zwijgt hier. Hij antwoordt niet. Maar dat accepteert deze vasthoudende moeder niet. Ze blijft hem bevragen, ze blijft haar hulp zoeken bij Jezus. In vers 25 vertelt Mattheüs dat ze dichterbij komt, en dat ze zich voor zijn voeten neerwerpt. De Statenvertaling heeft hier: 'ze kwam en aanbad hem'. In de Griekse tekst staat inderdaad een werkwoord dat neerbuigen in gebed betekent. De woorden zijn indringend. Ze kan en wil zich niet neerleggen, bij wat er allemaal met haar dochter gebeurt. Het kwaad zal en moet doorbroken worden. En zij weet dat Jezus haar genezen kan. 'Help mij' is haar hartstochtelijke gebed. Ze zoekt haar hulp bij Jezus, de Zoon van de Allerhoogste.

Dat zwijgen van Jezus... daar wil ik even bij stilstaan. Want is dat niet waar iedere gelovige vroeg of laat mee te maken krijgt? Dat je Gods hulp zoekt, dat je hem nodig hebt, maar dat hij lijkt te zwijgen. De Psalmen staan er vol van: van smekingen om barmhartigheid en genade. Het verlangen om gehoord te worden. In Psalm 28 bijvoorbeeld, waar David radeloos tot God bidt:

*U Heer, roep ik aan,
mijn rots, houd u niet doof.
Als u blijft zwijgen, word ik
een dode met de doden in het graf.*
Psalm 28:1

Of de indringende woorden van Psalm 83, een lied van Asaf:

*God, houd u niet stil,
zwijg niet, God, zie niet onbewogen toe.*
Ps 83:1

Wanneer God zwijgt, wanneer we hem zo nodig hebben, wanneer het stil blijft als we tot hem roepen in onze grootste nood: we ervaren het als een afwijzing, een verwerping, een oordeel dat valt. Het is bijna niet te verdragen. Het is ook één van de meest pijnlijke dingen tussen mensen: die keren dat het stil bleef toen je elkaar zo nodig had. Die dodelijke stilte.

Dit verhaal over Jezus en de Kanaänitische vrouw heeft er alle trekken van dat het hier om aanvechting gaat, om een geestelijke strijd. Ze worstelt met Jezus, zoals Jakob vocht met God aan de Jabbok. Jakob die net als deze vrouw God niet los wilde laten, en de hele nacht bleef doorworstelen totdat hij eindelijk de zegen verkrijgt. Maarten Luther heeft meerdere malen over juist dit Bijbelgedeelte gepreekt, en daarin benadrukt hij dat ons geloven met God soms tegen God moet ingaan. Onder die afwijzing, dat klaarblijkelijke nee, ligt Gods aanvaarding verborgen. In het Godsbeeld dat Luther had speelt het verborgene een belangrijke rol: juist daar laat God zich kennen, in het duister van de nacht. Juist in ons verlangen, dat bevraagd en aangewakkerd wordt wanneer we dorsten naar gerechtigheid, naar genade... daarin laat God zich kennen.

Help mij! De Kanaänitische vrouw laat Jezus niet los. En eindelijk komt het tot een woordenwisseling. 'Het is niet goed om de kinderen hun brood af te nemen en het aan de honden te voeren' (Matt 15:26). Nog steeds zijn de woorden van Jezus niet erg

vriendelijk. Het levensbrood is voor de kinderen van Israël. Je geeft het niet aan de honden. Met die honden bedoelt hij de heidenen, de andere volken. Maar ook nu laat de vrouw zich niet afschepen.

In de Nieuwe Bijbelvertaling is het Griekse woord voor 'ook' weggefallen. Laten we ook hier even naar de Statenvertaling kijken: *"Ja, Here, doch de honden eten ook van de brokjes die er vallen van de tafel van hun heren"*.

De vrouw erkent dat Gods heil in Israël begint. 'Heren' noemt zij de zonen van Israël. Maar de heidenen eten al van de kruimels. Het brood, ook al zijn het kruimels, zijn er ook voor haar. Dat is wat zij ten diepste gelooft. Ze heeft zichzelf meer dan bewezen. Jezus oordeelt dat haar geloof groot is en haar dochter vindt genezing. "Het is niet goed", waar Jezus mee begon, verandert in erkenning: "vrouw, groot is uw geloof; het zal gebeuren zoals u verlangt".

Afwijzing keert zich om in bevrijding, in erkenning dat haar geloof groot en waarachtig is. In deze vrouw gebeurt wat Jesaja lang geleden al gezien had: aan de vreemdeling die de Heer zoekt en die zich aan Hem verbindt, zal niet gezegd worden: 'de Heer zondert mij af van zijn volk'. De eunuch die recht betracht en handelt naar Gods wil, is geen dorre boom. Heidenen die God willen dienen, die Hem liefhebben en zijn sabbat houden, mogen komen op zijn heilige berg. Want uiteindelijk schept God een huis van gebed voor alle volken.

Beproeving hoort bij onze geloofsweg. Juist in de beproeving, in ons worstelen met God, vinden wij bevrijding. De Kanaänitische vrouw hoort bij die groep vreemdelingen die naar recht en waarheid handelen. Ze weigert om Jezus los te laten, want ze weet dat hij haar dochter redden kan, dat hij de Zoon van God is.

Ze luistert aandachtig naar wat Jezus zegt. Ze aanvaardt het oordeel volledig, maar vangt hem wel op zijn woorden. Zeker Heer, maar ook de honden eten al van de kruimels. Haar verlangen, haar geloof in Hem is groot. Ze wordt niet boos of verbitterd, maar ze blijft hem wel vasthouden. Ze weet dat ze dichtbij Jezus moet zijn om bevrijding te vinden voor haar dochter. Daar verzonken, aan zijn voeten, is er een ommekeer, ook bij Jezus. Hij ziet het geloof van deze vrouw met andere ogen aan.

Het zoeken en tasten van deze aanhoudende en volhardende vrouw is een voorbeeld dat het evangelie ons aanreikt: we staan soms machteloos in wat ons of onze kinderen overkomt. Maar blijf dan je hulp bij God zoeken, bij Christus. Want bij Hem is bevrijding te vinden. Blijf met hem verbonden, zelfs als God lijkt te zwijgen. Zelfs als we door de nacht heen moeten, wanneer ons hart ons aanklaagt, twijfels ons overvallen... blijf juist dan met hem verbonden. Blijf hem zoeken. Want in onze diepste nood kan zijn genade ons overstromen. Dan wordt genezing ons aangereikt.

Ook voor ons is er ruimte bij Hem, als je hem maar waarachtig zoekt. Bidt om zijn hulp, en ga in de voetsporen van deze vrouw. Bidt tot Hem:

*Heer Jezus, Barmhartige,
Help mij, want U kunt mij bevrijden.
Zwijg niet in alle talen, maar zie mij met ontferming aan.*